Poezie
Een tekst/ verhaal bestaat uit alinea’s een lied uit coupletten en een gedicht bestaat uit stroffen

Stroffenbouw
Enkele van de meest voorkomende stroffen zijn:
-een 2-regelige strofe = distichon
-een 3-regelige strofe = terzet/ terzine (meervoud = terzinnen)
-een 4 regelige strofe = kwatrijn
-een 5 regelige strofe = quintet/ kwintet
-een 6 regelige strofe = sexet
-een 7-regelige strofe = septet
-een 8-regelige strofe = octaaf
-een 9-regelige strofe = novet
-een 10-regelige strofe = decime

Een sonnet is een gedicht van 14 regels. Er zijn 2 soorten: 1 Italiaans sonnet (4-4-3-3)
2 Shakespeare sonnet (4-4-4-2)

Rijmschema’s:
De rijmwoorden aan het eind van de versregel kummen op veschillende manieren t.o.v elkaar gerangschikt zijn. Gelijke klanken krijgen gelijke letters

1 Slagrijm: aaa
Alle statuten verleden tijd a
Eens onstaat de eigen nationaliteit a
Eens verdwijnt de haat en nijdt a

2 Gepaard rijm: aa bb cc
Moeten de javanen sauto eten a
Moeten de djoeka’s cassave vreten a
Moeten de indianen zwijgen b
Als de anderen alles krijgen b

3 Gekruist rijm a b a b
Opo kondre man oen opo a
Sranangron e kari oen b
Wans ope tata komopo a
Wi moe seti kondre boen b

4 Omarmend rijm a b b a
Moeten creolen alleen aan de macht a
Moeten creolen koelies haten b
Moeten de bakra’s Suriname verlaten b
En wat wordt er van de boeroes verwacht a

5 Gebroken rijm abca/ aabc/ abcb
Laat mij-jouw beeltennis tussen a
De palmen en de zonnebloemen b
Een spiegel voor de stilte noemen b
Waarin mijn dag hoog aan de einder glanst c

6Verspringend rijm: abc abc

Gij hebt de witte en roode rozenbladen a
Gebeurd in uwe smalle hand, zij vielen b
Vochtig en sidderend weer in ‘t diepe gras c

Hoe zal dan ‘t hart van even teedere schade a
Genezen, nu om u de rozen vielen, b
Nu uwe handen stil zijn, diep in het gras c

7 Blanke vers: rijmloos, de letters zijn in alfabetische volgorde abcdefgh

Hoog in de lucht a
Tussen de hemel b
En aarde c
Hangt een ziel d

Klank en rijm:

Rijm is de overeenkomst van klank in beklemtoonde syllaben of lettergrepen die niet te ver van elkaar liggen

Soorten rijmen:

1 beginrijm of alliteratie: hierbij rijmen alleen de beginletters van de woorden op dezelfde versregel
Beginrijm begint altijd met MEDEKLINKERS bijv:

De koopman zit op zijn kantoor
Liesje leerde Lotje lopen langs de lange Lindenlaan

2 Eindrijm: we spreken van eindrijm als de de beklemtoonde lettergrepen plus de daarop volgende klanken gelijk zijn. We onderscheiden:
A Mannelijk rijm: gaan-staan/ man-kan/ vergaan-baan
B Vrouwlijk rijm: lopen-kopen/ moeder-broeder
C Glijdend rijm: kinderen-hinderen/ wandelen-handelen
D Bij het minste moet je altijd kijken

3 Klankrijm of klinkerrijm of assonatie: hier rijmen alleen de klinkers: lamp-band/ koop-open
4 Rijkrijm of Gelijkrijmen: als een woord in zijn geheel wordt herhaald Wan bon
Someni wiwiri
Wan bon
5 Voorrijm: als de eerste lettergrepen aan het begin rijmen: Ruischende wanden, schitterende zalen
Bruischende bekers en ramlendeschalen
Blinkende toorsten in flonkerend kristal
Klinkende kelken en geschal

Beeldspraak: als iets te vergelijken is met of vervangen wordt door de naam van iets anders
Er zijn 3 soorten van beeldspraak:
1Metafoor a) personificatie-planten,dieren en dingen krijgen menselijke eigenschappen:
- De zon lacht ons toe - de wind fluisterd - de stoel kreunt onder je gewicht

b) synesthesie-het verband tussen de zintuigen stelt de taal in staat zintuigelijke waarneming aan elkaar te koppelen:
-schreeuwende kleuren (gehoor-gezicht)
-bittere verwijten (smaak-gehoot)
-een scherpe geur drong tot ons door (tastzin-reuk)

2 Vergelijking a) Als-vergelijking: het vergelijken van oject en beeld met het woordje als :
- Hij loopt als een haas
-Als een armoedzaaier lag hij op de vloer

b) Vergelijking met van: Theo is een schat van een kind, en zijn vader beer van een vent

3 Metonymia a) het materiaal en het voorwerp dat van dit materiaal gemaakt is:
- Hij gaf een harde trap tegen het leer (bal)
- Ons elftal verdiende goud, maar moest met brons genoegen nemen (medaille)

b) We noemen het voorwerp en bedoelen de inhoud daarvan:
- Geef mij maar een kopje (thee/koffie)

c) De maker en het gemaakte voorwerp:
- Hij bezit een prachtige Rembrandt (schilderij)
- Ik draag graag Levi's (lange broek/trui/hemd)

d) Het geheel en een onderdeel:
- Ik moet snel neuzen tellen (de mensen/aanwezigen)

Stijlfiguren

Enkele stijlfiguren zijn:

1 Inversie: omgekeerde zinsvolgorde waarbij je eerst persoonsvorm hebt en een onderwerp
-Nooit lachte die vrouw -Heb je honger?

2 Repetitio: herhaling van woorden -En niemand komt niemand dan niemand tegen….

3 Parallellisme:bijv Looft Hem vanwege zijn….
Looft Hem met een klank….
Looft Hem met een trommel…

4 Retorische vraag: op retorische vregen verwacht men geen antwoord. -Moeten we niet sterven?

5 Enumeratie opsomming - Ik zal mijn boek vertalen in het Javaans, Hindoestaans en Spaans
- Tikken, kloppen, slaan en breken
- Hij huilde en vloekte

6 Hyperbool: sterke overdrijving: -Ik heb een eeuw lang op je gewacht
- Ik ben in een seconde terug

7 Ironi: goedaardige spot, men bedoelt het tegenovergestelde
- de professor heeft weer een - Zo… u bent erg vroeg

8 Sarcasme: beledigen/kwaadaardige spot: -Het gebruik van tandpasta schijnt jou onbekend te zijn
-Geen enkele dame kijkt naar jouw kruiwagen

9 Paradox: tegenspraak: -Niets is waar zelfs dat niet
- De grote Napoleon is een kleine man

10 Elisie: uitstoting van een klank:
het – ’t, zijn – z’n, betere – bet’re

10. Enjambement: de ene versregel loopt door op de andere versregel; er is geen pauze:

De golf tilt mij
Op en werpt mij
Terug in zee